

компетентного органу іноземної держави, здійснювати інші повноваження в рамках міжнародного співробітництва;

- оскаржувати судові рішення в порядку, визначеному КПК.

Разом з тим, не можна не звернути увагу на те, що підтримання державного обвинувачення в суді, відмова від підтримання державного обвинувачення, його зміна або висунення додаткового обвинувачення - це повноваження прокурора під час проведення досудового розслідування (п. 15 ч. 2 ст. 36 КПК). На нашу думку, положення ч. 2 ст. 36 КПК потребують відповідного корегування.

Наділяючи прокурора переліченими повноваженнями, законодавець зазначає, що прокурор під час досудового розслідування може здійснювати і інші повноваження (п. 21 ч. 2 ст. 36 КПК). Такі повноваження містяться у нормах інших статей КПК.

Наприклад, у главі 24 КПК, зазначаючи форми закінчення досудового розслідування, законодавець наділяє прокурора повноваженнями, які він реалізує саме при закінченні досудового розслідування.

У наступних ч.ч. 4-6 ст. 36, ст. 37 КПК викладаються повноваження прокурора як керівника органу прокуратури, яким є: Генеральний прокурор України, прокурор Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя, міжрайонний прокурор, прокурор міста, району, прирівняні до них прокурори, та їх заступники, які діють у межах своїх повноважень (п. 9 ч. 1 ст. 3 КПК).

Сподіваємося, що всі повноваження, якими наділений прокурор відповідно до положень нового КПК, сприятимуть подальшому поглибленню процесів демократії, посиленню захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб, інтересів держави.

*Покас І. В.,
курсант 4 курсу факультету
кримінальної міліції,
Луганський державний
університет імені Е. О. Дідоренка*

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ В УКРАЇНОМОВНИХ ПРАВОВИХ ТЕКСТАХ

Оскільки регулятивом усіх сфер суспільного життя є право, юридична (або правнича) мова, що їх обслуговує, набуває великого значення. Через це виникає потреба впорядкування та внормування, а іноді навіть переструктуризації національної юридичної терміносистеми. На потребу нагального впорядкування україномовного понятійного апарату юриспруденції та подальшого дослідження питань юридичної термінології свого часу звернули увагу такі українські мовознавці та юристи, як Н. Артикуца, С. Головатий, І. Гумовська, Г. Їжакевич, Ю. Зайцев, О. Копиленко, С. Кравченко,

Г. Онуфрієнко, В. Радецька, Н. Руколянська, О. Сербенська, Ф. Прадід, А. Токарська, З. Тростюк та інші.

Адже чіткий понятійно-категоріальний апарат дуже важливий, якщо законодавець ставить за мету уніфікацію, гармонізацію або зближення законодавства, його відповідність європейським стандартам і традиціям. Вироблення сталої системи юридичних понять і термінів є не просто результатом наукового дослідження, а необхідною умовою, одним з пріоритетних напрямів правового реформування. Підтвердженням цього є текст чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК), де, зокрема, з'явилися нові поняття. До прийняття чинного КПК кримінальне судочинство не знало такого інституту, як угода. Зараз же розділ VI КПК містить главу під назвою «Кримінальне провадження на підставі угод». Розглянемо тлумачення цього терміна, його застосування в україномовних правових текстах.

При визначенні поняття «угода» звернемося до його лексичного значення. Так, за Великим тлумачним словником сучасної української мови угода (вгода) – це взаємна домовленість про що-небудь; договір, за яким встановлюються взаємні зобов'язання щодо чого-небудь. У законодавстві та юридичній практиці термін «угода» вживається фактично як синонім поняття «договір». Прослідкуємо послідовність використання термінів «угода», «договір», «контракт» в україномовних правових текстах. Усі вони означають певний документ, у якому дві або більше особи дійшли згоди щодо певних питань, які складають суть самого документа. Більш-менш чітко визначено застосування цих термінів у трудовому праві. Договір є основною формою домовленості працівника з роботодавцем щодо певної роботи й оплати за неї. Контракт є особливою формою договору, яка може застосовуватися тільки в передбачених законодавством випадках. А трудова угода є документом, за яким особа виконує певну роботу у визначений строк, але у вільному режимі й отримує оплату цієї роботи. У цивільному й господарському праві такого чіткого розмежування застосування цих термінів немає. І якщо суб'єкти назвуть свій договір угодою або контрактом, ніяких порушень законодавства не спостерігається.

Діловою практикою склалося так, що контрактом називають договори у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Хоча, знову ж таки, не буде помилкою назвати такий документ договором чи угодою. Щодо застосування терміна «угода», то тією ж діловою практикою сформульоване неписане правило, що угодою називають документ, яким вносяться певні зміни та доповнення до існуючого договору (додаткові угоди до договору). Жодних законодавчих правил про застосування в конкретних випадках вищезазначених термінів немає.

На розгляд цих понять як синонімічних наводить Словник синонімів української мови, де до слова «договір» пропонується такий синонімічний ряд: *договір* (взаємне зобов'язання, письмове або усне, про права та обов'язки між певними сторонами), *угода*, *уклад* (із позначкою заст.), *ряд* (із позначкою заст.), *контракт* (письмовий), *накт*, *трактат* (із позначкою заст.) міжнародне

зобов'язання, звичайно великого політичного значення, *конвенція* (міжнародне зобов'язання з якогось часткового питання). Постульоване в лінгвістичній літературі положення, що термін не повинен мати синонімів, не завжди правильне. Як переконує практика, на певному етапі розвитку синонімія термінів є обов'язковою, що свідчить про пошук, удосконалення мовної норми. Система термінів, будучи підсистемою природної мови, розвивається разом з нею і зазнає тих же історичних і соціальних змін, яких зазнає і мова. Варіантність терміносполучень необхідно обов'язково фіксувати в мові, обережно й уважно ставлячись до вживання термінів.

Отже, актуальною на сьогодні залишається проблема унормування української правничої термінології, важливим завданням якої є вдосконалення текстів українського права, заміна неточних і застарілих термінів, довгих й інколи суперечливих визначень, незрозумілих словесних конструкцій, уточнення й конкретизація семантики юридичних понять, свого вирішення потребують і проблеми міжгалузевого узгодження термінів.

*Регейло О. А.,
студентка 4 курсу факультету
правничих наук НаУКМА*

ОСОБИ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ ЗАХИСНИКАМИ ПІДОЗРЮВАНОВОГО, ОБВИНУВАЧЕНОГО

Принцип забезпечення права на захист є однією з основних гарантій об'єктивного розгляду справи та запобігання притягненню до кримінальної відповідальності невинуватих осіб. Цей принцип закріплений у Конституції України, Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК, якщо інше не зазначене), загальноновизнаних міжнародно-правових актах у галузі прав людини. З прийняттям нового КПК виникла необхідність переглянути зміст деяких аспектів принципу забезпечення права на захист підозрюваного, обвинуваченого, зокрема, правовий статус та діяльність на досудових і судових стадіях кримінального провадження осіб, які можуть бути їх захисниками.

У ст. 59 Конституції України закріплено, що кожен має право на правову допомогу. У випадку, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура. У частині другій ст. 63 Конституції України передбачено, що підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист. Більше того, у п. 6 частини третьої ст. 129 Конституції України однією з основних засад судочинства визначено забезпечення обвинуваченому права на захист.

Найбільш ефективним засобом забезпечення підозрюваному, обвинуваченому права на захист є участь захисника в кримінальному провадженні, оскільки через юридичну необізнаність, а також психологічний